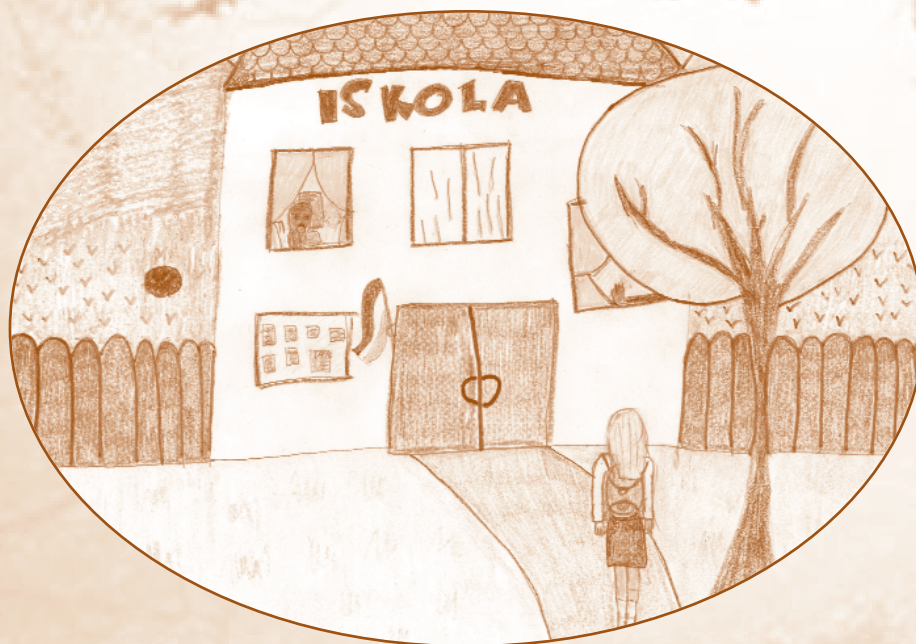

ŐRÖKÉRT

- Megkezdődött! -

Kalendárium

- Magyarországi barlangok

Tanévkezdés

- Versek

Zöld mozaik

- Az ózonréteg

Ügyeskedj!

- Gondolkozz! Oldd meg!

Tudod-e?

- Gyorsaság, lassúság

Információk

- Mit? Hol? Mikor?

Kedves Olvasók!

A mostanában oly forró napok arra készítetnek bennünket, hogy olyan hússító programokat találjunk ki magunknak, melyek segítségével könnyebben átvészeltethetjük ezt az időszakot.

Az egyik ilyen lehetőség a **barlanglátogatás**. Hazánk számos helyszínén van erre lehetőség, most a teljesség igénye nélkül megemlítek néhányat.

Hazánk legnagyobb barlangja a Baradla-barlang, ahova három felől lehet bejutni: az aggteleki, a jósvafői és a Vöröstói bejáraton. Világhírét 24 km-es hosszával, termeinek, folyosóinak hatalmas méreteivel és cseppkövek páratlan forma- és színgazdagságával vívta ki.

A lillafüredi István-barlang egy kutyának köszönheti a felfedezését. A nyílásba esett szegény állat napokig tartó vonítása vezette az embereket a barlang nyomára. A 710 m hosszan bejárható látványos barlang a bükkfi kirándulók egyik kedvenc állomása.

Budapesten, a Szépvölgyi úton található a Pál-völgyi-barlang. A közel fél kilométeres, lépcsőkkel és létrákkal nehezített túravonal keskeny, magas folyosókon át vezet, miközben 30 m mélységre is leereszkedünk.

Mindössze 800 m-re nyílik a Szemlő-

hegyi-barlang, melynek megtekintését semmiképp se hagyják ki, ha már arra járnak. A szakemberek a hévizes barlangok egyik legszebb példájának tartják. Keskeny, magas folyosóit gazdagon borítják a hévízből kivált, karfiolra, szőlőfürtre emlékeztető borsóképződmények; méltán nevezik a barlangot a főváros föld alatti virágoskertjének.

A fent említetteken kívül sokféle található még barlangokat, így pl. Balatonfüreden a Lóczy-barlangot; Tapolcán a Tapolcai-tavasbarlangot; a Mecsek hegység lábánál az Abaligeti-barlangot.

Remélem, kedvet csináltam mindenkinek egy-egy barlangtúrához. Jó kirándulást és hűsölést kívánok!

Vallási ünnepek:

szeptember 8.: Kisboldogasszony ünnepe

szeptember 14.: Szent Kereszt felmagasztalásának emléknapja

Jeles napok:

szeptember 1.: 11. Világháború Emléknapja

szeptember 8.: Írástudás Világnapja

szeptember 18.: Rokkantak Napja

szeptember 21.: Magyar Dráma Napja

szeptember 28.: Fehér Kendő Napja

Márti

Kiadja a Magyar Mártai Szeretetszolgálat Közép-Magyarországi Régiója

Szerkesztő: Till Csaba ■ A lapot írták: Král Zsuzsa, Mészáros Márta, Taródiné Kardos Ágnes, Varga Zsuzsanna, Zsóri Anikó
 ■ Tördelő: Farfás Péter ■ Felelős Kiadó: Győri-Dani Lajos ■ A NYOMDAI MUNKÁKAT A FOLPRINT GYŐRSZOMBA VÉGEZTE

Levél cím: 1033 Budapest 111. ker., Miklós u. 32.
 Telefon: 388 - 87 - 60, 388 - 89 - 20
 Fax: 368 - 42 - 83
 E-mail: tunderkert@mmszbp.hu
 Website: <http://www.mmszbp.hu>

Szeptember 16., az Ózonréteg Napja

Az ózonréteg elsősorban akkor juthat eszünkbe, mikor nyáron a strandon bekenjük magunkat naptejjel. Ez a művelet napjainkra egyre fontosabbá vált. Ha több időt töltünk a tűző napsütésen, védjük magunkat naptejjel és lehetőleg kalappal, sapkával. Erre azért van szükség, mert sajnos egyre erősebben érnek bennünket a Naptól érkező, számunkra és más élőlényekre káros sugárzások. Nem a sugárzások lettek erősebbek, hanem a minket védő, a légkörben több kilométer magasban található ózon mennyisége csökken, amit úgy is mondhatnánk, hogy az ózonréteg vékonyodik, helyenként pedig ózonlyuk keletkezik.

Az ózonréteg a földi élet szempontjából rendkívül fontos jelenség, mert elnyeli azokat a bizonyos káros sugárzásokat, amelyek a Naptól érkeznek. Ha nem lenne, akkor égési sérülések közepette elpusztulnának a növények, majd lassan az állatok és végül az ember is.

Hosszú évek során a kutatók rájöttek, hogy milyen fontos is számunkra az ózonréteg, de sajnos csak akkor, amikor már lényeges károsodást okoztunk benne, mi emberek.

Sokáig ugyanis olyan dezodorokat és hűtőgépeket használtunk, amelyekből a kiszabaduló gázok (CFC) a magasba érkezve, lassan, de biztosan bontani kezdték az ózonréteget, amely így kezdett elvékonyodni. Mikor rájöttek, hogy ezek a gázok okozzák a bajt, akkor a világ országai összefogva megegyeztek, hogy leállnak a „bűnös” dezodorokat és hűtőgépeket működtető gázok használatával.

Azóta mással helyettesítik ezeket az anyagokat, de az ózonréteg ennek ellenére nagyon nehezen áll vissza az eredeti állapotába, ezért még unokáink is érezni fogják az ózonréteg elvékonyodásának káros hatásait.

Mi mindössze annyit tehetünk, hogy óvjuk a bőrünket (és kevesebb káros gázt bocsátunk ki).

Zsuzsa

Weöres Sándor:
A tanévnnyitáskor

Almát, körtét, szilvát, szőlőt
hoz szeptember,
nekünk új tanévet, tudja
minden ember.

Mint az égen átcsóvázó
üstökösök,
ragyogjanak munkánk nyomán
az ötösök.

Kívánjuk a húgocskának,
öcskösöknek,
ne legyenek szűkiben az
ötösöknek.

Kívánjuk tanárainknak,
hogy vödörkkel
minket nyakon önthessenek
ötösökkel.

Ha szűkölködünk megszolgált
ötösökben,
a tanév nekik se könnyű,
de nekünk sem.

Ne mint az üres jászolba
Nincses ökre,
bámuljunk a meg nem szerzett
ötösökre.

Köszöntőnkben csökönyös rím
a sok ötös,
mert szándékunk jól tanulni
már örökös.

Zelk Zoltán:
Varázskréta

Ismerek egy öregasszonyt
-igazat mondok, nem tréfát-,
aki egyszer a tavasztól
elkérte a varázskrétát.

És azóta, mint a tavasz,
hegyre-dombra és mezőre,
ő is virágokat rajzol
kemencére, terítőre.

Lehet ősz is, jöhet tél is,
olyan csudát tud a kréta,
szarkaláb és gólyahír nő,
sárgállik a margaréta.

Hadd sűgök egy titkot néktek,
nagy titkot egy kicsi szobán:
benn lakik e varázslat,
benn, minden tolltartóban.

Minden színes ceruzában,
vízfestékben és ecsetben-
ha akrod, rózsza nyílik,
fa ágára levél lebben.

Amíg odakünn a tél majd
fehér jégvirágát írja,
mi idebenn, a szobában,
tavaszt írunk a papírra!

Illusztráció:
Watz Fruzsna, 11 éves

Ügyeskedj!

1. Segíts a kislánynak felkelni, hogy időben odaérjen az iskolába. A nyíltól nyílig vezesd el!

Ügyeskedj!

2. Keresd meg a kakukktojást! Melyik tárgy nem való iskolatáskába?

3. Keresd meg a különbségeket a két kép között!

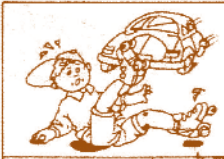

Egészség-ábécé

– veszélyes helyzetek –

Vannak az életben veszélyes helyzetek, melyek bármikor előfordulhatnak. Tudod-e, ilyenkor hova fordulhatsz segítségért?

Az üres téglalapba írd be a megfelelő telefonszámot és kösd össze a megfelelő képpel:

	<input type="text"/>	☐		
	<input type="text"/>	☐		
	<input type="text"/>	☐		

Mit mondanál a telefonba, ha segítséget kérnél?

Tedd időrendi sorrendbe az alábbi mondatokat!

- Elköszönök, és betartom az utasításokat.
- Röviden elmondom, hogy mi történt.
- Bemutatkozom, a nevemet érthetően mondom.
- Megadom a helyszín pontos címét.

Ági

Gyerekszemmel

– Elkésződött az iskola...

– Ne is mondd! Hát nem vártam! De mit lehet tenni, megint suliba kell járni. Ráadásul, most megyek elsőbe, középiskolás lettem végre, kétszeri évismétlés után. Örülök, hogy végre átmentem a pótvizsgán, és sikerült bekerülnöm egy középiskolába. Jó lesz a sulí, remélem, mert azért az fontos, hogy jól érezzem magam. Bár nem hinném, hogy gond lesz, régebbről ismerek három srácot, akik most az osztályársaim, és ide jár a legjobb haverom is, csak ő egy másik osztályba.

– Milyenek a tanáraid?

– Ez egy jó kérdés! Többen nem nagyon jönnek be, de a matektanár és az osztályfőnököm jó fejnek tűnik, remélem, azok is maradnak. Mondjuk, tanulni nem nagyon szeretek, de megígértem anyunak, hogy jobban odafigyelek, és kicsit összeszedem magam. Még orvos is lehetek! Nem késtem le semmiről, remélem.

– Terveid a jövőre nézve?

– Kicsit jobban kell tanulnom, megszokni ezt a sulit, a társakat, a tanárokat. Aztán majd meglátjuk. Dzsúdózom, azt nagyon szeretem, az is lehet, hogy dzsúdóedző leszek. Majd elvállik!

Zsani

Tudod-e

Egy új rovatot indítunk az újságban, melyben remélem, hogy sok érdekes információt, tudnivalót találtok majd. Búvárkodjatok ti is! Ha különleges adatra bukkantok, írjátok meg a szerkesztőség címére és bekerülhet majd az újságba is. Várom ötleteiteket!

Mekkora az éti csiga „sebessége”?

Akármilyen szerény, mégiscsak sebességnek kell tekintenünk a csigatempót. Stopperórával végzett gondos és türelmes megfigyelések szerint az átlagos éti csiga – ha nagyon siet – óránként 0,048 kilométert, vagyis 48 métert tesz meg.

Melyek az állatvilág leggyorsabb emlősei?

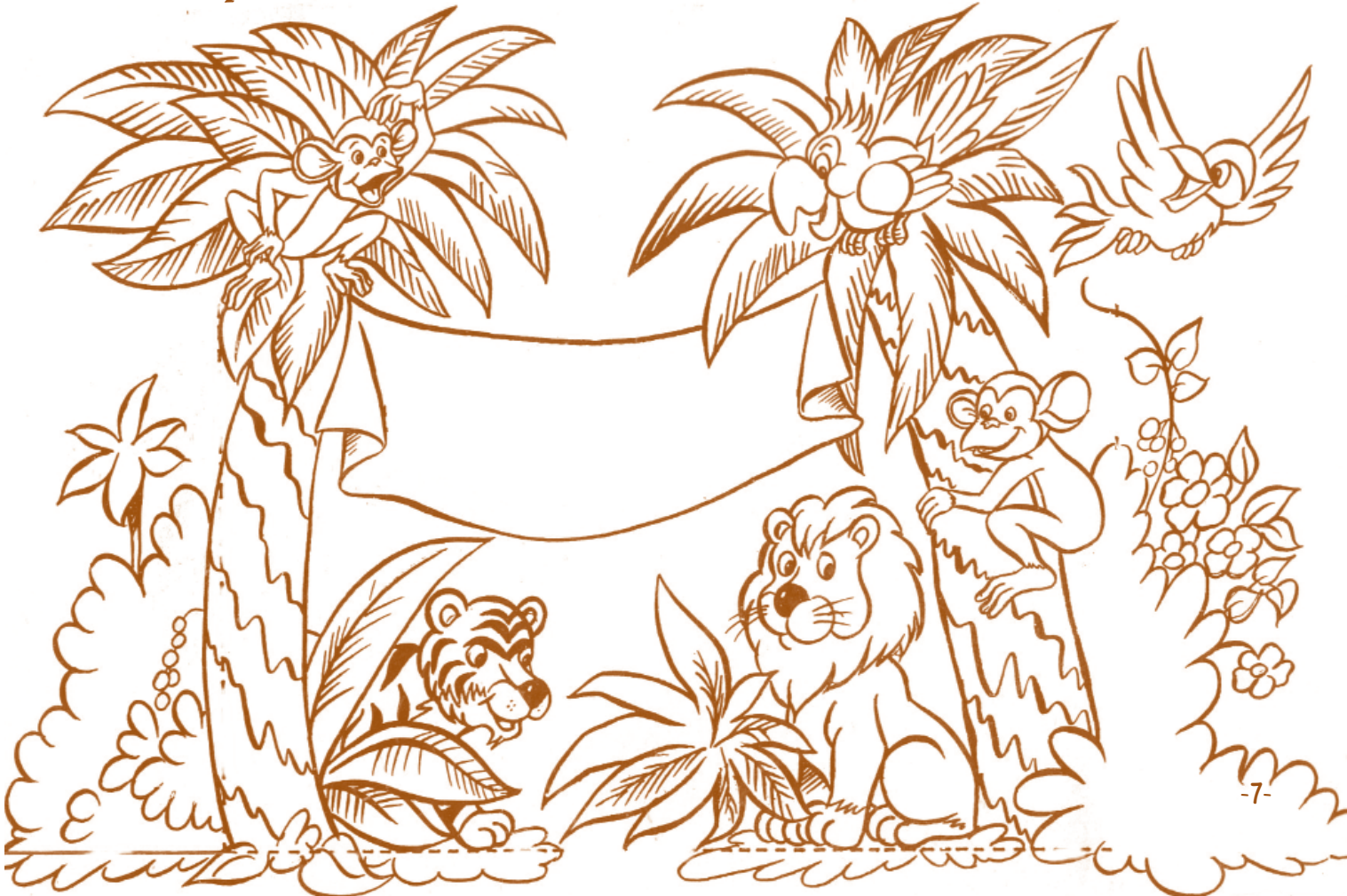
Első helyen a vadászegpárd áll, a maga 112,6 kilométeres sebességével. Második helyen a szelíd növényevő, a villásszarvú antilop áll. Az ő rekordja, ha megriasztják, 96,5 km/h. Míg a gepárd nagy sebessége segíti a vadászatban, addig a gazellának a megmeneküléshez van szüksége a gyorsaságára. Harmadik helyen több állat is áll – vagy fut – hasonló sebességgel. Így a fehér farkú gnú és halálós ellensége az oroszán egyaránt kb. 80 km/h-s sebességre képes. Velük fej-fej mellett fut a Thomson-gazella is, hatalmas szökkenésekkel.

Mekkora a gepárd kezdősebessége?

A gepárd fantasztikus gyorsulásra képes. Stopperral mérve kiderül, hogy a pöttyös csodafutó álló helyzetből két másodperc alatt éri el az óránkénti 72 kilométeres sebességet. Vagyis gyorsabban indul el, mint egy Forma 1-es autó.

Szuhay-Havas Ervin: Meglepetések Enciklopédiája nyomán összeállította: **Zsuzsa**

Színezd ki a képet!

Információk

LAJOS U.:

Kézműves foglalkozás: szeptember 11., 18. (kedd) 16.00-tól

Ügyességi játékok: szeptember 5., 25., 16.00-tól

„Reményt és jövőt adok Nektek!” (bemutatózó baba-mama klub): szeptember 19. (szerda) 10.30-tól

HUSZTI ÚT:

Kézműves foglalkozás: szeptember 19., 26. (szerda) 16.00-tól

Kártya- és társasjáték: szeptember 11., 18. (kedd) 16.00-tól

KERÉK U.:

Kézműves foglalkozás: szeptember 17., 24. (hétfő) 16.00-tól

Társas parti: szeptember 26. (szerda) 16.00-tól

ZEMPLEÉN U.:

Kézműves foglalkozás: szeptember 7., 21. (péntek) 15.00-tól

Pingpongverseney: szeptember 15. (szombat) 11.00-tól

Sakkbajnokság: szeptember 29. (szombat) 11.00-tól

GYŰRŰ U.:

Kézműves foglalkozás: szeptember 5., 19. (szerda) 15.00-tól

Csocsóbajnokság: szeptember 22. (szombat) 11.00-tól

Pingpongverseney: szeptember 7., 29., 15.00-tól

Unobajnokság: szeptember 15. (szombat) 11.00-tól

SILVÁNUS SÉTÁNY:

Kézműves foglalkozás: szeptember 5., 19. (szerda) 15.00-tól

Sakkbajnokság: szeptember 8. (szombat) 11.00-tól

Pingpongverseney: szeptember 22. (szombat) 11.00-tól

SOLYMÁR UTCA:

Kézműves foglalkozás: szeptember 3., 17. (hétfő) 15.00-tól

Pingpongverseney: szeptember 20. (csütörtök) 15.00-tól

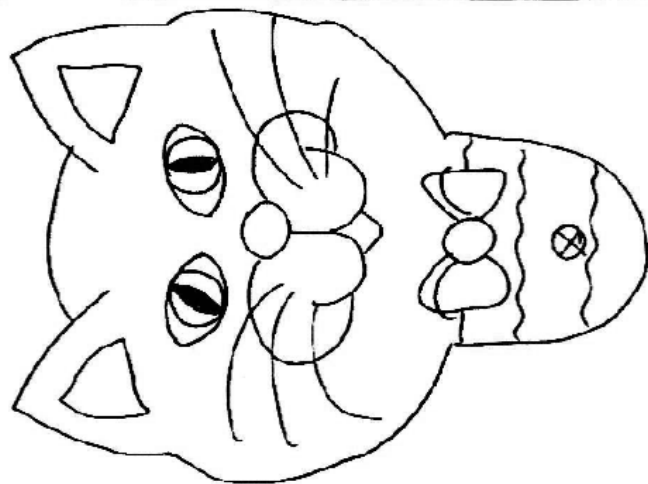
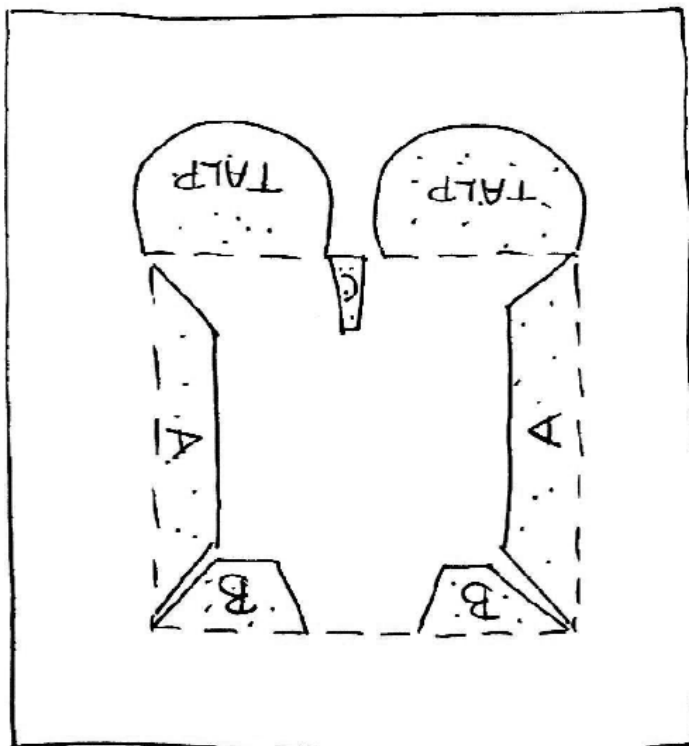
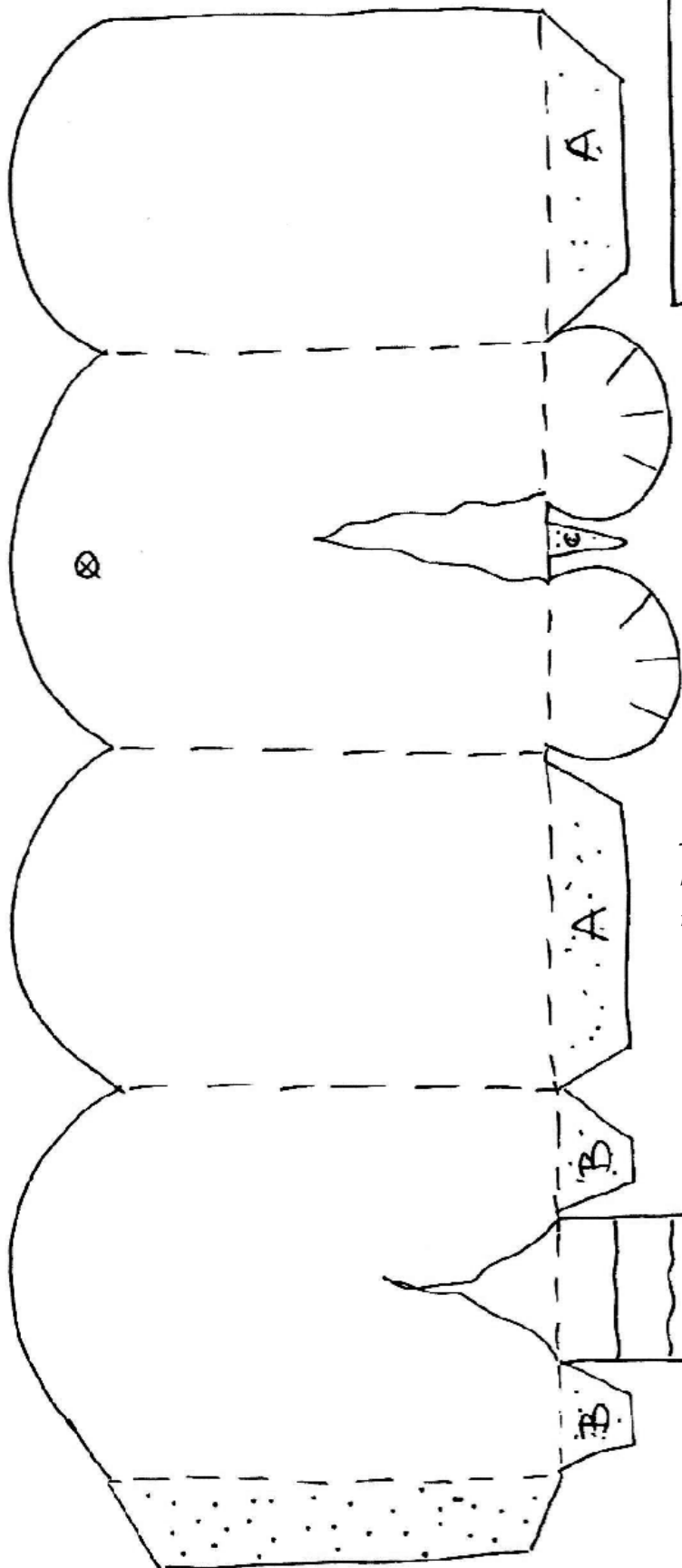
Unobajnokság: szeptember 22. (szombat) 11.00-tól

A programváltoztatás jogát fenntartjuk!

Kedves Gyerekek!

Az iskolakezdeshez egy asztali ceruzatartó készítésével szeretnék nektek kedvet csinálni. Színezzétek ki a darabokat, majd vágjátok körbe őket! Ragasztással illesszétek össze a részeket. Segítenek a pontozások és a betűvel jelölt részek.

A cicafejet miltonkapoccsal rögzítsétek a testhez! Tegyétek bele a szükséges ceruzákat, tollakat, csak vigyázzatok, hogy ne terheljétek túl a tartó befogadóképességét!

Jó munkát!

Zsuzsa